

شناسایی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (دامت بر کاته) در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محمدامین آئینی^۱، محسن نجفی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۷

چکیده

نیروهای مسلح جهت پاسخگویی مناسب به پیچیدگی‌های روزافزون کنونی و آمادگی لازم جهت مقابله با دشمنان این مرزوبوم به‌ناچار نیازمند برنامه‌ریزی و بازنگری در ویژگی‌های منابع انسانی خود هستند. در این شرایط، سرمایه‌های انسانی دفاعی واژه‌ای آشنا در عرصه سازمانی است که نقش عمده‌ای در بازنگری و برنامه‌ریزی در سازمان‌ها را بر دوش دارد. براین اساس، هدف تحقیق حاضر شناسایی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش تحقیق اکتشافی، از نوع پژوهش‌های کیفی و مبتنی بر رویکرد داده‌بنیاد است. جامعه آماری نیز شامل متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است که با استفاده از رویکرد نظام‌مند داده‌بنیاد مورد تجزیه و تحلیل و الگوی مفهومی پژوهش با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا نسخه ۲۰۲۰ استخراج شد. یافته‌ها بر اساس فرایندهای شناسه‌گذاری باز، محوری و انتخابی حاکی از تعداد ۳۳۰ شناسه باز، ۷۸ شناسه محوری و تعداد ۴۵ شناسه انتخابی است. نتایج نیز در قالب الگوی مفهومی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی مبتنی بر بیانیه گام دوم با متغیرهای: شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها ارائه شده‌اند. نتایج این تحقیق می‌تواند به‌عنوان یک الگوی مناسب، راهنمای مراکز گزینش و استخدام در نیروهای مسلح، محتوای آموزش دانشجویان دانشگاه‌های افسری و همچنین شاخص‌های شناسایی و انتخاب افراد شایسته در سلسله‌مراتب نیروهای مسلح و حتی اعزام سرمایه‌های انسانی دفاعی به دوره‌های دافوس و دکترای دفاع ملی مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: سرمایه‌های انسانی دفاعی، نیروهای مسلح، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی.

۱. دکتری مدیریت، مدرس دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

۲. دکتری مدیریت دولتی، گرایش رفتار سازمانی، مدرس دانشگاه افسری امام علی (ع)، نویسنده مسئول،

Identifying the drivers of defense human capital from the perspective of Imam Khamenei (Damat Barakate) in the text of the statement of the second step of the Islamic Revolution

Mohammad Amin Aeiny¹ & Mohsen Najafi²

Abstract

In order to properly respond to the current increasing complexities and the necessary preparation to face the enemies of this border, the armed forces inevitably need to plan and review the characteristics of their human resources. In this situation, defense human capital is a familiar word in the organizational arena, which plays a major role in the review and planning of organizations. Therefore, the aim of the current research is to identify the drivers of defense human capital from the perspective of the statement of the second step of the Islamic revolution. The current research method, in terms of practical purpose and in terms of exploratory research method, is a type of qualitative research based on the foundation's data approach. The statistical population also included the text of the statement of the second step of the Islamic Revolution, which was extracted using the systematic approach of the foundation's data and the conceptual model of the research using MaxQuda version 2020 software. Findings based on open, central and selective coding processes indicate the number of 330 open codes, 78 central codes and 45 selective codes. The results are also in the form of a conceptual model of defense human capital drivers based on the second step statement with four variables including; Causal, contextual, intervening conditions, strategies and consequences are presented. The results of this research can serve as a suitable model, a guide for the selection and recruitment centers in the armed forces, the content of the training of officer university students, as well as indicators for the identification and selection of competent people in the hierarchy of the armed forces, and even the dispatch of defense human capital to Duffos and Ph.D. courses. National defense should be used.

Key words: defense human resources, armed forces, declaration of the second step of the Islamic revolution.

1. PhD of Management, Lecturer, Imam Ali Official University (AS), Tehran, Iran.
mohammad.a.ainy@gmail.com.

2 . PhD in Public Administration, Organizational Behavior, Lecturer, Imam Ali Official University, (correspond Author) Tehran, Iran. Email: mohsen.najafi00@gmail.com

۱. مقدمه

توجه به منابع انسانی و توسعه و توانمندسازی آن که ارزشمندترین سرمایه سازمانی به‌شمار می‌آید و محور توانایی و دانش‌افزایی در کلاس جهانی است، مؤید این واقعیت است که انسان به‌عنوان شریک تعیین‌کننده و مؤثر در سازمان‌ها، موردتوجه قرار گرفته و توسعه منابع انسانی، موجب توسعه سازمان است (طیبی رهنی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۴). سازمان‌های دفاعی کشور که به‌دلیل اهمیت بالایی که در تأمین امنیت جامعه دارند همچنین با توجه به موقعیت جغرافیای سیاسی کشور، دارای اولویت ویژه‌ای نسبت به سایر سازمان‌ها بوده و همین موقعیت ویژه موجب شده که افزایش اثربخشی و کارایی این سازمان‌ها، به‌طور مؤثر موجب تقویت جایگاه سیاسی ایران در منطقه شود (نهادی و همکاران، ۱۳۹۹). سازمان‌های نیروهای مسلح برای پاسخگویی مناسب به پیچیدگی‌های روزافزون کنونی و آمادگی لازم جهت مقابله با دشمنان این مرزوبوم به‌ناچار نیازمند برنامه‌ریزی و بازنگری برای منابع انسانی خود هستند. علاوه بر این، موفقیت در بخش دفاعی نیازمند توجه جدی به سرمایه‌های انسانی است؛ چراکه اساس حرکت این سازمان‌ها و تحقق اهداف آن‌ها منوط به سرمایه‌های انسانی آن‌ها است (عبدی و همکاران، ۱۴۰۰). بسیاری از پژوهش‌ها با تمرکز بر این امر، به دنبال دستیابی به روش‌هایی متناسب برای توسعه و رشد سرمایه‌های انسانی خود هستند در این میان، تمرکز بر روش‌هایی که متناسب با فرهنگ بومی و ارزش‌های اسلامی باشد، اولویت بیشتری برای سازمان‌ها دارد. به همین منظور، مطالعاتی که این موضوع را محقق کنند در اولویت قرار می‌گیرند (پهلوان شریف و ملک پور، ۱۳۹۹: ۱۶).

از سوی دیگر، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را می‌توان به‌عنوان سند چشم‌انداز دقیق و حکیمانه، مبتنی بر آرمان‌های اسلامی و نقشه راه حرکت آینده انقلاب و نظام اسلامی جهت دستیابی به جامعه اسلامی پیشرو قلمداد نمود (محمودلی و صفرآهنگ، ۱۳۹۸). با بررسی دقیق بیانیه گام دوم انقلاب، می‌توان مهم‌ترین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی را جهت بهره‌گیری و استفاده فرماندهان و کارکنان نیروهای مسلح در سطوح مختلف سلسله‌مراتب شناسایی و استخراج کرد؛ بنابراین، با توجه به آثار غیرقابل‌انکار سرمایه‌های انسانی دفاعی در عرصه دفاعی و امنیت کشور، همچنین اهمیت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در معرفی و تبیین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی و نیز تأکید امام خامنه‌ای (دامت برکاته)، مبنی بر کار تخصصی صاحب‌نظران درباره متن این بیانیه^۱ (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۹)، مسئله اصلی تحقیق حاضر این

۱. آیت‌الله شب‌زنده‌دار در جلسه درس خارج فقه با اشاره به دیدارشان با رهبر انقلاب، روایتی را از آنچه ایشان درباره بیانیه "گام دوم

است که شناخت کافی در خصوص مهم‌ترین عوامل شکل‌دهنده یا پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی مبتنی بر اندیشه امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در متن بیانیه گام دوم انقلاب وجود ندارد. به این ترتیب، سؤال اصلی تحقیق به این صورت مطرح می‌شود؛ مهم‌ترین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شامل چه عواملی هستند؟ بنابراین، این تحقیق باهدف شناسایی مهم‌ترین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به رشته تحریر درآمده است.

۲. مبانی نظری و پیشینه تحقیق

در ادبیات تحقیق، مفهوم پیشران‌ها همان عوامل مؤثر و تقویت‌کننده هستند (نامدار جویی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۳). در تحقیق حاضر نیز منظور از پیشران‌ها، عوامل و مؤلفه‌هایی هستند که تأثیرگذار و تقویت‌کننده سرمایه‌های انسانی در بخش دفاعی/ نظامی هستند و ما در پی استخراج این مؤلفه‌ها از متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به‌عنوان سندی راهبردی و راهنما هستیم. با این پیش‌زمینه به مفهوم سرمایه‌های انسانی می‌پردازیم.

در سازمان‌های امروزی، منابع انسانی به‌عنوان با ارزش‌ترین سرمایه، محور رویکردها و فعالیت‌های سازمانی بوده و در اعتلای اهداف و آرمان‌های سازمان نقش اصلی را ایفا می‌کند (اسکندری و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۰۵)؛ تفاوت اصلی سازمان‌ها را باید در دانایی و نادانی دانست، نقش نیروی انسانی کارآمد، توانا و دانا در تحقق اهداف سازمانی امری غیرقابل‌انکار است (میرین بابازادگان، ۱۳۹۸: ۳۹۶). در حقیقت، عصر حاضر از جهات مختلف با سایر دوره‌ها متفاوت است؛ حرکت از اقتصاد صنعتی به سوی اقتصاد دانش‌محور و کمرنگ شدن سرمایه‌های فیزیکی و مادی و اهمیت یافتن سرمایه‌های غیرمادی همچون سرمایه‌های انسانی، دانشی، فکری و اجتماعی از ویژگی‌های مهم این عصر است (سیمپلیس و ونیسا^۱، ۲۰۱۸). به‌طور واضح مشخص‌شده که اصلی‌ترین و باارزش‌ترین سرمایه هر سازمان، جامعه و کشور، سرمایه انسانی است و در سطح جهان این سرمایه به‌عنوان مهم‌ترین عامل تولید ارزش و ثروت یک ملت شناخته‌شده است (اسمان

انقلاب" گفته بودند را نقل کرده‌اند: ایشان از قول معظم له فرمودند: «من روی این بیانیه خیلی زحمت کشیدم و بنای بر این ندارم که اگر چیزی نوشتم یا مطلبی می‌گویم از دیگران درخواست کنم که روی آن کار کنند ولی راجع به این (بیانیه)، می‌گویم این کار را بکنند» (به نقل از خبرگزاری مهر، ۹۷/۱۱/۲۰؛ گودرزی و همکاران، ۱۳۹۹).

و آدیکا^۱، ۲۰۱۹). عدم اطمینان و پویایی در بازارهای رقابتی، شرکت‌ها را ملزم می‌کند تا در دستیابی به مزایای رقابتی پایدار در رویکردهایی که اتخاذ می‌کنند، تجدیدنظر کنند. کلید دستیابی و حفظ یک مزیت رقابتی پایدار در داشتن و توسعه منابع بی‌نظیری است که تقلید از آن‌ها دشوار است. این منابع عمدتاً در سرمایه‌های انسانی شرکت‌ها ظهور می‌یابند که مبتنی بر شایستگی‌های کارکنان شرکت از جمله مهارت‌ها، دانش، تخصص و توانایی‌ها هستند (النارشوبی و الباننا^۲، ۲۰۲۰). اصطلاح سرمایه انسانی مفهوم جدیدی نیست؛ بلکه این اصطلاح برای نخستین بار در دهه ۱۹۶۰ به وسیله شولتز^۳ مطرح شده و بکر^۴ (۱۹۶۴) به عنوان مهم‌ترین نویسنده، تئوری سرمایه انسانی را بسط و توسعه داد. نیروی انسانی که نقش اصلی و تعیین‌کننده‌ای در توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... جوامع دارد از جمله موضوعاتی است که مورد توجه محققان و صاحب‌نظران علوم مدیریت قرار گرفته و از جنبه‌های مختلف به تشریح و تبیین آن پرداخته‌اند. واژه سرمایه انسانی به دانش، مهارت‌ها و توانایی‌هایی اشاره دارد که در یک فرد یا سازمان وجود دارد و شامل جنبه‌های ضمنی و آشکاری است که تقلید از آن‌ها دشوار است؛ به عبارت دیگر سرمایه انسانی بیانگر شایستگی‌ها، دانش و ویژگی‌های اجتماعی و شخصیتی لازم برای ایجاد ارزش است (دiaz و فرناندز^۵، ۲۰۱۷). سرمایه انسانی به "... دانش، اطلاعات، مهارت‌ها، ایده‌ها و سلامتی افراد (بکر، ۲۰۰۲: ۱)" اشاره دارد (رایت، ۲۰۲۰).

اهمیت سرمایه‌های انسانی از دید مقام معظم رهبری نیز مغفول نمانده است تا آنجا که ضمن تأکید مکرر بر نقش منابع انسانی در بیانیه گام دوم انقلاب می‌فرمایند: «نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی، مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور است» و در ادامه عنوان می‌فرمایند: «نکته مهمی که باید آینده‌سازان در نظر داشته باشند، این است که در کشوری زندگی می‌کنند که از نظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی، کم‌نظیر است و بسیاری از این ظرفیت‌ها با غفلت دست‌اندرکاران تاکنون بی‌استفاده یا کم استفاده مانده است. همت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی، خواهند توانست آن‌ها را فعال و در پیشرفت مادی و معنوی کشور به معنی واقعی جهش ایجاد کنند. مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی است» (بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۳۹۷/ ۱۱/۲۲).

1. Usman & Adeyinka
2. Elsharnouby & Elbanna
3. Schultz
4. Becker
5. Diaz & Fernandez

با توجه به مبانی نظری مطرح شده سؤالی که به ذهن متبادر می‌شود، تفاوت مدیریت سرمایه انسانی با مدیریت منابع انسانی است. آیا مدیریت سرمایه انسانی یک فعالیت کاملاً مجزا است یا اینکه یک جنبه از مدیریت منابع انسانی است؟ به‌زعم ما، تفاوت اساسی بین این دو در این مسئله نهفته است که مدیریت سرمایه انسانی به افراد به دید "دارایی" می‌نگرد، درحالی‌که مدیریت منابع انسانی به افراد به دید "هزینه" نگاه می‌کند. نتیجه مورد اتفاق در این مبحث این است که مفهوم مدیریت سرمایه انسانی، مفهوم مدیریت منابع انسانی را تکمیل و تقویت نموده بدون اینکه جایگزین آن شده باشد (حسین نژاد، ۱۳۹۴: ۱۷ و عبدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶). در جدول ۱، مقایسه تطبیقی از کلیدواژه‌های اصلی تحقیق ارائه شده است.

جدول ۱: مقایسه تطبیقی کلیدواژه‌های اصلی تحقیق

سرمایه انسانی: اگر منابع انسانی سازمان در مسیر اهداف و استراتژی‌های سازمان عمل کنند، آنگاه ما سرمایه انسانی خواهیم داشت و این فرآیند را مدیریت سرمایه انسانی تعریف می‌کنیم. مثلاً شرکت توتال هیچ چاه نفتی ندارد ولی صرفاً با استفاده از دانش افراد خود محصولات نفتی تولید می‌کند و به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های نفتی شناخته می‌شود. (https://www.bizyar.com)	منابع انسانی: در ابتدا کارکنان بخشی از عوامل تولید سازمان‌ها شناخته می‌شدند و به همین خاطر به آن‌ها نیروی کار گفته می‌شد؛ مفهوم نیروی انسانی از همین تعریف برداشت شده است. بر اساس این مفهوم، نیروی انسانی به‌عنوان بزرگ‌ترین و مهم‌ترین دارایی یک سازمان شناخته می‌شود. (https://karan.ir/magazine)
تعریف نیروهای پیشران؛ عوامل و مؤلفه‌هایی که بر پیامدها و روندها و رویدادها اثر دارند و باعث ایجاد تغییر در حوزه مورد مطالعه می‌شوند (نجفی و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۲).	تعریف پیشران‌ها؛ پیشران‌ها همان عوامل مؤثر و تقویت‌کننده هستند (نامدار جویمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۳).
شاخص سرمایه انسانی، گزارشی از سوی بانک جهانی است که کشورها را بر پایه توانایی بسیج استعدادها، اقتصادی و تخصصی شهروندان مرتب می‌کند. این شاخص مشخص می‌کند که کمبود بهداشت و آموزش در هر کشور تا چه اندازه به سرمایه هر کشور خسارت می‌زند. این شاخص نخستین بار در اکتبر ۲۰۱۸ منتشر شد و نام ۱۵۷ کشور را در بر داشت. این شاخص	شاخص‌های کلیدی مدیریت منابع انسانی مؤثر بر بهبود عملکرد؛ عسگر نژاد نوری و میر موسوی (۱۴۰۰) در پژوهشی جامع، شاخص‌های کلیدی مدیریت منابع انسانی مؤثر بر بهبود عملکرد کارکنان را با استفاده از روش فراتحلیل استخراج کردند، این شاخص‌ها به شرح زیر هستند: متغیرهای رضایت شغلی، تعهد سازمانی، سیستم جبران خدمات، کیفیت زندگی کاری، مبادله رهبر-عضو، عدالت سازمانی، حمایت سازمانی، سیستم ارزیابی عملکرد، فرهنگ سازمانی، اخلاقیت و

عددی بین صفر و یک است، به این شکل که هر چه به یک نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده بهره‌برداری بیشتر از استعدادها و ظرفیت‌ها است. این شاخص برای سرمایه‌های انسانی کشور ایران در سال ۲۰۱۸ برابر ۰.۵۹ و رتبه ایران در بین ۱۵۷ کشور ۷۱ است (https://fa.wikipedia.org).	نوآوری، مدیریت مشارکتی، برنامه‌های آموزش و بهسازی، احساس معنی‌دار بودن شغل، توانمندسازی منابع انسانی، امنیت شغلی، جوسازمانی، استقلال کاری، توسعه مسیر شغلی و انگیزش شغلی.
پیشران‌های مدیریت سرمایه انسانی: هر کارمندی نهایت تلاش خود را می‌کند تا از دانش و مهارت خود در راستای ارتقا سازمان استفاده کند تا در طول زمان تبدیل به یک منبع استراتژیک شود. بر همین اساس پیشران‌های مدیریت سرمایه انسانی به‌عنوان کاتالیزور عمل می‌کنند. این پیشران‌ها موجب بهره‌وری کارکنان و کل سازمان می‌شوند. این پیشران‌ها به پنج گروه اصلی تقسیم می‌شوند: ۱. مهارت رهبری (خود شامل مهارت‌های؛ ارتباطی، انتقادپذیری، نظارت و سرپرستی و رهبری است). ۲. مشارکت کارکنان (شامل حوزه‌های کلیدی مسئولیت‌پذیری، تعهد، زمان، ارزیابی). ۳. دسترسی به دانش (شامل؛ دسترسی به اطلاعات، کار تیمی، تسهیم دانش). ۴. بهینه‌سازی نیروی کار (شامل؛ فرایند کاری، شرایط کاری، پاسخگویی، استخدام، مدیریت عملکرد). ۵. یادگیری (شامل؛ نوآوری، توسعه شغلی، آموزش، یادگیری). هر پنج عنوان بیان‌شده پیشران‌های مدیریت سرمایه انسانی هستند که سازمان باید حداقل تلاش خود را کند تا آن‌ها را در سازمان محقق سازد؛ زیرا تحقق هرشناسهام باعث افزایش بهره‌وری کارکنان و در نتیجه کل سازمان می‌شود (https://sanjeman.com).	پیشران‌های حوزه دفاعی / نظامی: مینایی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود پیشران‌های زیر به‌عنوان پیشران‌های اصلی در دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران شناسایی نمودند: ۱. ائتلاف دو و چندجانبه منطقه‌ای در دیپلماسی دفاعی ۲. ۲. ائتلاف دو و چندجانبه جهانی در دیپلماسی دفاعی ۳. ۳. تنش‌زایی و اعتمادسازی در دیپلماسی دفاعی ۴. ۴. تعامل سازنده در دیپلماسی دفاعی ۵. ۵. همزیستی مسالمت‌آمیز در دیپلماسی دفاعی ۶. ۶. همگرایی و امنیت اجتماعی در دیپلماسی دفاعی ۷. ۷. تهدید متقابل و مقاومت گرایی در دیپلماسی دفاعی. نجفی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود مهم‌ترین و کلیدی‌ترین نیروهای پیشران نظامی تأثیرگذار بر قدرت دفاعی ایران را به شرح زیر شناسایی نمودند: ۱. ایجاد فرماندهی مشترک منطقه‌ای در نیروهای مسلح و کیفیت به‌کارگیری نیروها در رزم مرکب و مشترک و هماهنگی و همکاری و همدلی میان نیروهای مسلح ۲. ۲. وضعیت معیشتی و کیفیت و سطح زندگی خانواده کارکنان نظامی و روحیه نیروهای نظامی ۳. ۳. کیفیت طرح‌های نظامی با تأکید بر اصول استمرار، تحرک، شتاب، توالی و توانایی در کاهش عامل زمان و مسافت (سرعت جابه‌جایی نیروها) ۴. ۴. توسعه صنایع موشکی و هوشمندی، دقت و میزان برد موشک‌های بالستیک و قاره‌پیمای کشور و گستردگی استقرار پایگاه‌های موشکی کشور ۵. ۵. حضور گسترده نظامی غرب و آمریکا در منطقه و تعداد پایگاه‌های نظامی خارجی پیرامون کشور و روابط نظامی کشورهای منطقه با غرب به‌خصوص آمریکا.

در ادامه به تعدادی از پژوهش‌های انجام‌شده و نزدیک به پژوهش حاضر مورد اشاره قرار می‌گیرد: نهادی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی اقدام به طراحی الگوی ایجاد سرمایه انسانی در سازمان‌های دفاعی کردند، در این پژوهش با استفاده از رویکرد فراترکیب مطالعات پیشین، ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر در ایجاد سرمایه انسانی در سازمان‌های دفاعی، شناسایی کردند. سپس با استفاده از نظرات ۱۷۰ نفر از خبرگان و کارشناسان در این سازمان‌ها، به ارائه یک الگوی منسجم برای ایجاد سرمایه انسانی اقدام نمودند. در نهایت الگوی مورد تأیید متخصصان متشکل از ۲۳ بعد اصلی و ۱۲۲ مؤلفه طراحی شد.

صفایان و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی باهدف ارائه الگویی برای خط‌مشی گذاری در حوزه سرمایه انسانی انجام دادند. این محققان در ابتدا با تحقیق در ادبیات موضوع خط‌مشی‌گذاری سرمایه انسانی و خط‌مشی‌گذاری سرمایه انسانی در سازمان‌های نظامی - امنیتی به شناسایی بیشتر موضوع و دستیابی به پروتکل مناسب جهت مصاحبه پرداختند. در گام بعد با استفاده از استراتژی گراندد تئوری غیر ساختاریافته از ۱۲ نفر از خبرگان واجد شرایط مصاحبه گرفتند. در پایان و با جمع‌بندی شناسه‌گذاری‌ها، نظریه‌ای روایت‌شده که با نگاه سیستمی شامل پنج بعد اصلی ورودی، فرآیند، خروجی، نتایج و ارزیابی دست یافتند و همچنین در ذیل این ابعاد نیز ۱۰ طبقه فرعی شناسایی کردند. آئینی و موسوی (۱۴۰۰) نیز در مطالعه‌ای با عنوان «ارائه مدل مفهومی مدیریت جهادی؛ مبتنی بر متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» و استفاده از رویکرد داده‌بنیاد، تعداد ۳۱۴ شناسه باز، ۶۴ شناسه محوری و ۲۲ شناسه انتخابی از متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی دست یافتند. نتایج این پژوهش در قالب الگویی مفهومی با شش متغیر شامل؛ عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای مدیریت جهادی ارائه شده‌اند.

رجب پور و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود با عنوان "ارتقاء بهره‌وری اساتید دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر رضایتمندی از خدمات دریافتی" به تشریح راهکارهای ارتقاء بهره‌وری اساتید دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا براساس مدل کانو در قالب نیازهای اساسی، نیازهای عملکردی، نیازهای انگیزشی، نیازهای بی‌اثر و نیازهای معکوس پرداختند.

اوباجی و جرمیه^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان "آموزش رهبری در ارتش نیجریه: ارزیابی

عملکرد فرماندهان جوخه" از طریق روش تحلیل محتوا بر ایجاد یک دوره آموزشی برای رهبران جوخه و گروهان‌های جوخه به‌منظور از بین بردن شکاف ارتباطی و ایجاد هم‌افزایی تأکید کردند. چپو و همکاران^۱ (۲۰۲۲) پژوهش با عنوان "بررسی خشونت بر عملکرد سربازان ارتش ایالات متحده در عراق و افغانستان" انجام دادند. این پژوهش که با روش تحلیل رگرسیونی انجام پذیرفته بر اهمیت شناسایی همبستگی‌های روان‌شناختی/ رفتاری و عصبی شناختی در میان سربازان منطقه جنگ تأکید می‌کند.

یولیوس^۲ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "بهبود عملکرد پرسنل در ستاد فرماندهی ارتش که به روش توصیفی پیمایشی انجام شده بود به این نتیجه رسید شرایط و جوکاری در حرفه‌ای‌تر شدن کارکنان نقش بسزایی دارد.

۳. روش‌شناسی تحقیق

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش پژوهش اکتشافی، از نوع پژوهش‌های کیفی و مبتنی بر رویکرد داده‌بنیاد است. در پژوهش‌های کیفی داده‌ها از منابع متنوع و چندگانه^۳ جمع‌آوری می‌شوند. داده‌های کیفی چیزی بیش از بسته‌های منظم و اطلاعات دسته‌بندی‌شده‌ای است که از محیط دریافت می‌شوند و شامل جملات مستقیم از سوی مردم درباره تجربه‌ها، دیدگاه‌ها و دانش آن‌هاست که از طریق اسناد، مشاهدات، مواد دیداری و مصاحبه‌ها است.

از طرفی، در این پژوهش، متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به‌دلیل جامعیت و اینکه سندی هدایتگر برای عرصه‌های مختلف کشور است به‌عنوان جامعه آماری موردبررسی و تحلیل قرار گرفته است. استخراج مفاهیم، زیر مؤلفه‌ها و مؤلفه‌های اصلی موضوع موردبررسی با استفاده از شناسه‌گذاری‌های باز، محوری و انتخابی صورت گرفته و درنهایت پیشران‌های سرمایه انسانی دفاعی نیز با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا نسخه ۲۰۲۰ طراحی و ارائه شده است.

برای اطمینان از روایی تحقیق، محقق از روش بازبینی و شناسه‌گذاری در دو زمان مختلف استفاده کرده است که به‌دلیل تفاوت اندک در دو مرحله شناسه‌گذاری نتایج مورد تأیید قرار گرفته‌اند. همچنین، برای اطمینان از پایایی فرآیند پژوهش، گام‌به‌گام فرایند شناسه‌گذاری، تحلیل و سرانجام استخراج پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی با استفاده از رویکرد نظام‌مند داده‌بنیاد

صورت گرفته است.

۴. یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از فرایند شناسه‌گذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با استفاده از رویکرد داده‌بنیاد؛ عوامل علی، مداخله‌گر، زمینه‌ای، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی شدند. در جدول ۲، نتایج حاصل از کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مربوط به پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی ارائه شده است.

شرایط علی شناسایی شده: مهم‌ترین شرایط علی محرک (پیشران‌های) سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانات امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح گردیده است شامل مؤلفه‌های؛ احساس مسئولیت دینی و ایمانی با ۹ شناسه باز، دغدغه مجاهدت و دفاع از مظلومان جهان با ۶ شناسه باز، روحیه انقلابی و عمل جهادی با ۲۳ شناسه باز، دغدغه استقلال ملی و مقابله با تهاجم دشمنان با ۱۳ شناسه باز، روحیه عدالت‌خواهی با ۲۸ شناسه باز و دغدغه رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی با ۱۲ شناسه باز هستند.

شرایط زمینه‌ای شناسایی شده: مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانات امام خامنه‌ای (دامت برکاته) مطرح گردیده است شامل مؤلفه‌های؛ لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی با ۴ شناسه باز، هدایتگری ولایت‌فقیه با ۱۱ شناسه باز، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش با ۱۲ شناسه باز، لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان با ۷ شناسه باز و لزوم رشد اقتصادی و علمی با ۲۳ شناسه باز هستند.

شرایط مداخله‌گر شناسایی شده: مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانات امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح شده است شامل مؤلفه‌های؛ بصیرت سیاسی و اراده‌ی ملی با ۱۰ شناسه باز، وجود انسان‌های باایمان و جهادگر با ۱۰ شناسه باز، شعور معنوی و اخلاقی جامعه با ۹ شناسه باز، تهاجم دشمنان انقلاب و ایران با ۲۳ شناسه باز می‌باشند که هرشناسه‌ای از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

راهبردهای شناسایی شده: شامل مؤلفه‌های استفاده از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی،

انقلابی و جوان با ۳۰ شناسه باز، آینده‌نگری و دوری از ناامیدی و ترس با ۱۳ شناسه باز، جهاد علمی و اقتصادی با ۱۲ شناسه باز، صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی و عمل به اخلاق با ۹ شناسه باز و استفاده از عمل جهادی و روحیه‌ی انقلابی با ۱۰ شناسه باز می‌باشند که هرشناسهام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

پیامدهای شناسایی‌شده: مهم‌ترین پیامدها شامل مؤلفه‌های؛ دستاوردهای علمی در زمینه‌های مختلف با ۸ شناسه باز، آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذه) و تمدن نوین اسلامی با ۱۸ شناسه باز، قدرتمندی و عزت نظام جمهوری اسلامی ایران با ۲۲ شناسه باز، رشد و پیشرفت‌های مادی و معنوی با ۷ شناسه باز می‌باشند که هرشناسهام از این مؤلفه‌ها نیز به‌نوبه خود دارای زیر مؤلفه‌های مربوط به خود هستند.

جدول ۲: نتایج حاصل از کدگذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
تأثیرات علی (۱۱)	احساس مسئولیت دینی و ایمانی (۹)	احساس مسئولیت (۳)	احساس مسئولیت بیشتر- احساس وظیفه‌ی دینی- حل مشکلات.
		ایمان اسلامی (۶)	قدرت عظیم ایمان- پایبند به اصول - هدایت الهی- الهام مدیریت جهادی از ایمان اسلامی - خودسازی - قدرشناسی خود.
	دغدغه مجاهدت و دفاع از مظلومان جهان (۶)	روحیه‌ی ایثار و مجاهدت (۲)	روحیه‌ی برادری و ایثار- مجاهدت‌های جوانان.
		دفاع از مظلومان و مستضعفان (۴)	با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان- دفاع از مظلومان و مستضعفان- در کنار مظلومان جهان- عدم غفلت از قشرهای نیازمند.
	روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی (۲۳)	ویژگی‌های انقلاب (۹)	ویژگی‌های انقلاب؛ دارای انعطاف- تصحیح خطاها، همچون پدیده‌ای زنده، باراده - انتقادپذیر- حساسیت مثبت به نقدها- نظام‌سازی- عدم رکود و خاموشی انقلاب- سازگاری جوشش انقلابی، نظم سیاسی و اجتماعی- دوری از افراط- بی‌رحم، خون‌ریز، منفعل و مردد نبودن.
		استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل	روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی- حراست از انقلاب با کارآزمودگی و پُرانگیزی- افزایش چشمگیر خدمت‌رسانی

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
		جهادی (۱۰)	در موضوعات اجتماعی- طی نمودن فاصله‌ها- روحیه انقلابی- جهادهای بزرگ- جهت‌گیری‌های انقلابی و جهادی- شجاعت و حکمت مدیران جهادی - دامنه‌ی عمل جهانی و منطقه‌ای -عبور از گردنه‌های دشوار.
		تسلیم‌ناپذیری و پاسداری از انقلاب تسلیم‌ناپذیری و پاسداری از انقلاب (۴)	تسلیم‌ناپذیری و پاسداری از انقلاب در مقابل دولت‌های مستکبر به‌عنوان خصوصیتی در ایرانی‌ها- روبه‌رو بودن انقلاب با چالش‌های مستکبران-پا به میدان نهادن انقلاب اسلامی ایران در عین ناباوری جهانیان- عدم انفعال و تجدیدنظر‌پذیر.
	روحیه عدالت‌خواهی (۲۸)	عدالت‌طلبی (۱۳)	عدالت فریضه‌ای بر عهده‌ی همه به‌ویژه حاکمان و قدرتمندان- فاصله با عدالت- امید به برای اجرای عدالت- عدم‌کفایت جهت استقرار عدالت- عدالت‌طلبی- مبارزه با بی‌عدالتی- توزیع ناعادلانه خدمات و درآمدهای کشور - تأکید بر توزیع عدالت محور- مبارزه با فساد در راه استقرار عدالت- عدالت در صدر هدف‌های همه پیامبران و جمهوری اسلامی- عدالت کلمه‌ای مقدس در همه‌ی زمان‌ها و سرزمین‌ها- تبعیض در توزیع منابع عمومی - عدالت بیشتر در تقسیم امکانات عمومی.
		فاصله‌ی بین باید‌ها و واقعیت‌ها (۲)	فاصله‌ی میان باید‌ها و واقعیت‌ها- فاصله بین آنچه هست و آنچه باید باشد.
		رفع محرومیت‌ها (۲)	محرومیت بیشتر مردم از نیازهای اولیه- باید به‌طور دائم دغدغه مسئولان رفع محرومیت‌ها و شکاف‌های طبقاتی باشد.
		لزوم مبارزه با فساد (۱۱)	ضربه‌های سخت بی‌بندوباری در طول دوران پهلوی‌ها- عدالت و مبارزه با فساد- اهمیت به چرا و چگونه ماندن- لزوم دستگاهی جهت مبارزه با فساد- فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی، به‌عنوان توده‌ی چرکین- فساد زلزله‌ی ویرانگر و ضربه زننده به مشروعیت- وخامت فساد، خصوصاً در حکومت جمهوری اسلامی- پیشگیری و مبارزه با قاطعیت از بروز فساد- مبارزه با فساد- کنترل فساد- قابل‌قبول نبودن فساد.
		اهمیت آزادی و استقلال (۹)	اهمیت آزادی و استقلال- حکومت‌ها موظف به تأمین استقلال و آزادی- جهاد ملت ایران برای کسب استقلال و آزادی- استقلال و آزادی ایران اسلامی، خون آورد صدها هزار انسان- استقلال و آزادی ثمر انقلاب- در معرض خطر
		دغدغه استقلال ملی و مقابله با تهاجم	

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
	دشمنان (۱۳)	لزوم برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های (۴)	قرار ندادن استقلال و آزادی - لزوم حراست همه از استقلال و آزادی - عزت ملی - استقلال ملی.
	دغدغه رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی (۱۲)	عملی کردن شعارهای انقلاب (۷)	برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های مقابله با تهاجم - به شدت حساس به مرزبندی با دشمنان - نگاه کینه‌ورزانه و بدخواهانه‌ی رژیم‌های زورگو به انقلاب - تحلیل‌های سراپا غلط از سوی غفلت زدگان داخلی و کانون‌های فکر و توطئه‌ی خارجی.
		نزدیک کردن انقلاب به آرمان‌هایش (۵)	فطری بودن شعارهای انقلاب - ارزش همیشگی آزادی، معنویت، اخلاق، استقلال، عقلانیت، عدالت، عزت - دفاع ابدی از نظریه‌ی نظام انقلابی - مستثنا بودن شعارهای جهانی انقلاب دینی ایران - توجه به شعارهای انقلاب و غفلت نکردن از جریان انقلابی - شعارهای همیشه‌زنده‌ی انقلاب اسلامی - اصل ما می‌توانیم.
شرایط زمینه‌ای (۵۷)	لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی (۴)	جمهوری اسلامی نیازمند مشروعیت فراتر (۱)	عذاب وجدان‌های آرمان‌خواه - آرمان‌های بزرگ - نزدیک کردن انقلاب به آرمان‌های بزرگش - طی شدن فقط قطعه‌ای از مسیر به‌سوی آرمان‌های جمهوری اسلامی - تنها انقلابی بدون خیانت به آرمان‌هایش.
		دل‌زدگی مردم (۱)	جمهوری اسلامی نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم.
		نگاه امیدوارانه‌ی ملت‌های آزادی‌خواه جهان به انقلاب (۲)	روی‌گردانی مسئولان از ارزش‌های دینی دلیل دل‌زدگی مردم.
	هدایت‌گری ولایت‌فقیه (۱۱)	توصیه مکرر ولایت‌فقیه به جوان‌ها (۵)	نگاه امیدوارانه‌ی ملت‌های آزادی‌خواه جهان به انقلاب - همراهی حکومت‌ها.
			خطاب قرار دادن جوانان - تذکر به جوان‌ها که همه راه‌حل‌ها در داخل کشور - توصیه به علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، سبک زندگی - تأکید بر دادن زمام اداره‌ی بخشهای گوناگون کشور به جوانان - چشم امید به جوان‌ها برای مقابله با ترویج سبک زندگی غربی.

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
		نقش رهبری (۶)	تذکر و هشدار مقام ولایت- رهبری تأییدشده‌ی- نقش رهبری- اندیشه‌ی بزرگ امام خمینی نخستین درخشش انقلاب - امام (ره) با ویژگی‌های برجسته در رأس کشوری- درود بر امتی که آغازگر و تداوم‌دهنده انقلاب است.
	لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش (۱۲)	ضعف‌های مدیریتی (۴) عملکردهای ضعیف (۱)	عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی- نیاز به مناسبات مدیریتی خردمندانه- اصلاح مشکل درونی، تحریم‌ها را کم اثر و حتی بی‌اثر می‌کند- نابسامانی داخلی.
		درس گرفتن از تجربه‌ها (۷)	تجربه نسل‌های قبلی- دانستن از طریق تجربه خود یا دیگران- آغاز بدون تجربه قبلی- درس گرفتن از تجربه- شناخت درست از گذشته- نداشتن تجربه‌ی پیشینی- لزوم شناخت گذشته.
	لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان (۷)	لزوم استفاده از نسل جوان مؤمن (۳) لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی (۱)	نسل جوان مؤمن و دانا و پُرانگیزه- رونق روزافزون اعمال و مراسم دینی خصوصاً در جوانان- آغاز جهاد بزرگ به‌وسیله جوانان.
		جوانان ایرانی (۳)	هزاران جوان مشتاق به اعتکاف و جهاد سازندگی- خصوصیت تسلیم‌ناپذیری ایران و ایرانی به‌ویژه جوانان - مسئولیت‌پذیری جوانان در تمام عرصه‌ها.
	لزوم رشد اقتصادی و علمی (۲۳)	تحریم‌ها (۳)	برکت تحریم- تحریم- پیشرفت علم و فناوری و ایجاد زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی و عمرانی به برکت تحریم-
		مشکلات اقتصادی (۱۱)	اقتصاد قوی، عامل مهم سلطه ناپذیری- اقتصاد ضعیف، زمینه‌ساز نفوذ و دخالت دشمنان- اقتصاد نقطه‌ی کلیدی تعیین‌کننده- اقتصاد هدف نیست، اما وسیله‌ای جهت رسیدن به اهداف- تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل- تأثیر شگرف اقتصاد بر زندگی امروز و فردای جامعه- کسب ثروت نه‌تنها جرم نیست مورد تشویق نیز هست - عیوب اقتصاد داخلی- ایرادات اقتصادی باعث مشکلات زندگی

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
شیار ایتام‌خانه‌گر (۶۰)			مردم- مشکلات اقتصادی- لزوم پیشرفت در بخش تولید و اقتصاد ملی.
		لزوم شتاب در رشد علمی (۹)	لزوم شتاب رشد علمی - اهمیت دانش در کسب ثروت، نفوذ و قدرت- عقب بودن از مرزهای دانش- عقب بودن از قله‌های دانش- تلاش جهت رسیدن به قله‌های علمی- عقب‌ماندگی علمی - عقب‌افتادگی در علم و فناوری و سیاست و معنویت و هر فضیلت دیگر- استعداد علم و تحقیق ملت ما بالاتر از متوسط جهان- عقب‌ماندگی ایران قبل از انقلاب.
	بصیرت سیاسی و اراده‌ی ملی (۱۰)	مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید (۲)	انقلاب ملت ایران، بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید- به اوج رسیدن مشارکت مردمی و استکبارستیزی به واسطه انقلاب.
		بینش سیاسی آحاد مردم (۴)	ارتقاء شگفت‌آور بینش سیاسی آحاد مردم- از انحصار درآوردن تحلیل سیاسی و فهم مسائل بین‌المللی- جاری شدن روشنفکری میان عموم مردم- انگیزه‌ی ملت.
		همت ملت و اراده‌ی ملی (۴)	انقلاب با همت ملت صورت می‌گیرد- باور «ما می‌توانیم» به همگان- اراده‌ی ملی- حماسه‌آفرینی.
	شعور معنوی و اخلاقی جامعه (۹)	افزایش معنویت و اخلاق در جامعه (۹)	اخلاق و معنویت- افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در جامعه- رفتار و منش امام خمینی موجب رواج معنویت و اخلاق- رویکرد دینی و اخلاقی- شعور معنوی و وجدان اخلاقی- فراهم نمودن زمینه برای اخلاق و معنویت در جامعه- ستیز معقول با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق- مفهوم معنویت و اخلاق- تهیدستی غرب در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی.
			مسابقه‌ی در خدمت‌رسانی- حسنه‌ای برای مدیران جهادی و با اخلاص.
	وجود انسان‌های بالیامان و جهادگر	حسنة‌ای برای مدیران جهادی (۲)	وظایف سنگین مسئولان در برابر تهاجم ضد معنویت و اخلاق دشمنان- تلاش‌های گونه‌گون دشمنان برای خفه
		وظایف سنگین مسئولان (۵)	

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
	(۱۰)	وجود انسان‌های بالایمان و جهادگر (۳)	کردن انقلاب اسلامی ایران - عبور از وسوسه‌های سخت- تأثیر فقر و غنا در مادیات و معنویات - آغاز انقلاب و نظام اسلامی از نقطه‌ی صفر.
			انسان‌هایی بالایمان و جهادگر - استعانت از خداوند- بر حذر بودن از شیطان حرص و لقمه حرام.
	جهاد علمی (۸)	جهاد علمی (۸)	اصرار به استفاده از دانش- دانش، وسیله‌ی عزت و قدرت- شتاب رشد علمی در ایران- جهاد علمی- لزوم عبور از مرزهای دانش- دانایی، توانایی است- پیشرفت علم، همچون یک جهاد- سنگ بنای انقلاب علمی در کشور.
	تهاجم دشمنان و انقلاب و ایران (۲۳)	تهاجم روزافزون دشمنان (۵)	تهاجم روزافزون دشمنان با بهره‌گیری از ابزارها رسانه‌ای پیشرفته- تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان- مسئولیت همه جامعه در برابر تهاجم- وسوسه‌ی مال و مقام و ریاست به‌عنوان یک تهدید- تقابل دوگانه‌ی جدید «اسلام و استکبار»؛ پدیده‌ی برجسته‌ی جهان معاصر.
		دشمنان انقلاب و ایران (۱۰)	تحریف و دروغ‌پردازی از سوی دشمنان انقلاب- استفاده از پول و همه‌ی ابزارها برای ضربه به انقلاب- رهزنان فکر و عقیده و آگاهی- حقیقت را از دشمن نمی‌توان شنید - نزدیکی دشمنان انقلاب به اجل محتوم خود- زانو زدن در برابر دشمن خطایی نابخشودنی- واکنش ناکام سردمداران ستم به انقلاب- رژیم فاسد طاغوت علیه انقلاب- مشکل غرب، جلوگیری از انتقال سلاح‌های ایرانی به نیروهای مقاومت- استفاده از انواع راه و روش‌های گوناگون دشمنان علیه ملت ایران.
		نظام سلطه (۸)	پیشنهادهای دروغ نظام سلطه- حل هیچ مشکلی با آمریکا متصور نیست- مذاکره با آمریکا نتیجه‌ای جز زیان مادی و معنوی ندارد- آمریکا برای مقابله‌ی با جمهوری اسلامی، محتاج ائتلاف با ده‌ها دولت - غیرقابل اعتماد بودن آمریکا و تعدادی از دولت‌های اروپایی- دولت آمریکا و برخی دیگر از دولت‌های غربی علیه انقلاب- دقت در مرزبندی دولت جمهوری اسلامی با سلطه گران- پایمال کردن منافع

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
راهبردها/کش / کنش متقابل (۷۴)			حیاتی کشورها توسط قدرت‌های انحصارگر.
	استفاده از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی، انقلابی و جوان (۳۰)	استفاده از جوانان (۹)	دوران استفاده از جوانان دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی- طی مسیر انقلاب با همت، هشیاری، سرعت عمل و ابتکار جوانان- امید به جوان‌ها جهت اجرای سیاست‌ها و قوانین- پیشبرد گام بزرگ دوم انقلاب از سوی جوانان- ورود جوانان به عرصه‌ی مدیریت- امید به جوانان مؤمن و پرتلاش- برطرف شدن مشکلات از طریق جوانان مؤمن و پرتلاش- شکستن محاصره‌ی تبلیغاتی دشمنان توسط جوانان- جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی.
		بهره‌گیری مدیران از فرصت‌ها و ظرفیت‌های کشور (۹)	بی‌استفاده و یا کم استفاده ماندن ظرفیت‌ها در کشور- فرصت‌های عظیم مادی کشور- فهرست طولانی از فرصت‌های مادی کشور- دست‌نخورده ماندن بسیاری از ظرفیت‌ها- رتبه‌ی اول جهان در ظرفیت‌ها دست‌نخورده- بهره‌گیری مدیران از فرصت‌های مادی کشور- طرح‌های زیرساختی، نیرو، معدن، سلامت، کشاورزی و آب- بهره‌گیری مدیران از فرصت‌های مادی کشور در جهت بی‌نیازی و حل مشکلات- تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته.
		نیروی انسانی مستعد و جوان (۵)	کم‌نظیر بودن ایران از نظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی - مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی- جمعیت جوان فرصتی برای کشور- منابع انسانی جوان- فرصت‌های نیروی انسانی جوان، مستعد انقلابی.
		استفاده از سرمایه‌های انسانی پیشرفته و انقلابی (۷)	سرمایه‌های انسانی جوان زیر بار مسئولیت بروند - سرمایه انسانی تحصیل‌کرده- سرمایه انسانی پیشرفته در علوم و مهندسی- انبوه سرمایه‌های انسانی جوان و انقلابی و آماده تلاش جهادی- جوانان محقق و اندیشمند، ثروت عظیمی برای کشور- عدم قابل‌مقایسه بودن منابع مادی با سرمایه‌های انسانی کشور- انبوه سرمایه‌های انسانی جوان و انقلابی و آماده تلاش جهادی.

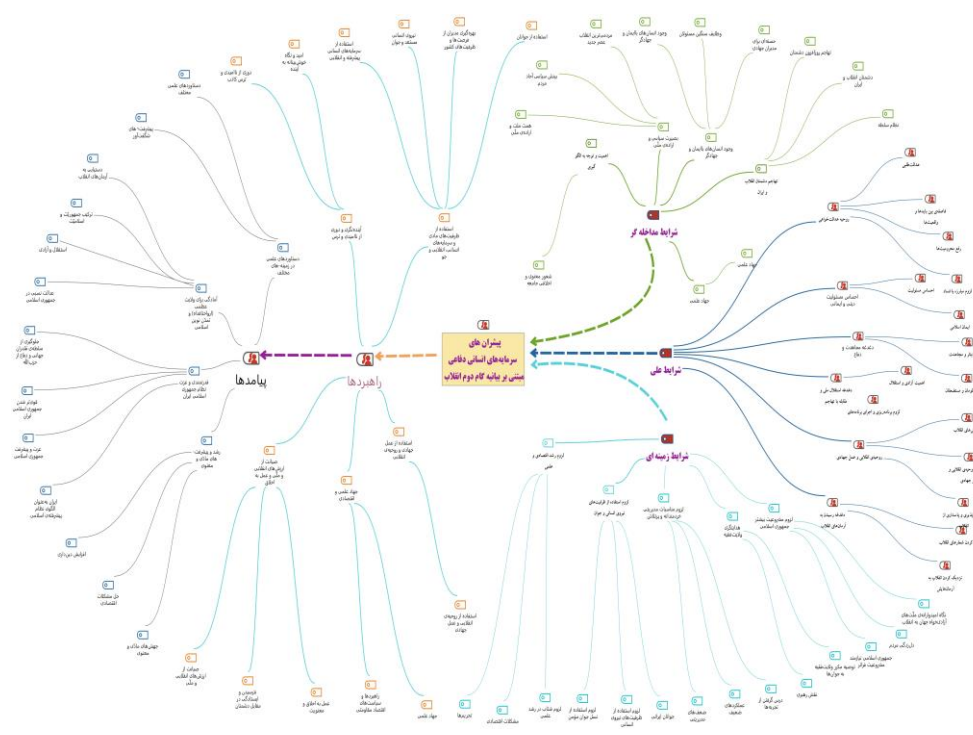
محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
	آینده‌نگری و دوری از ناامیدی و ترس (۱۳)	دوری از ناامیدی و ترس کاذب (۷)	دوری از امید کاذب- دوری از ناامیدی و ترس کاذب- راندن ترس و نومیدی از خود و دیگران- امید صادق و متکی به واقعیت‌های عینی- نترسیدن از تهدیدهای دشمنان - نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد جوانان، راندن ترس و نومیدی از خود و دیگران- مایوس‌سازی مردم، مسئولان و مدیران از آینده توسط دشمنان.
		امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده (۶)	برداشتن گام‌های استوار در آینده- پرورش نهال امید به آینده در خود و دیگران- توجه به نشانه‌های امیدبخش- آینده‌نگری- امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده به‌عنوان کلید اساسی- توصیه‌ی امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده.
	جهاد علمی و اقتصادی (۱۲)	راهبردها و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی (۴)	راه‌حل مشکلات اقتصادی، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی- برنامه‌های اجرایی برای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی- عدم غفلت از راهبرد- بهره‌گیری از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته.
		جهاد علمی (۸)	اصرار به استفاده از دانش- دانش، وسیله‌ی عزت و قدرت- شتاب رشد علمی در ایران- جهاد علمی- لزوم عبور از مرزهای دانش- دانایی، توانایی است- پیشرفت علم، همچون یک جهاد- سنگ بنای انقلاب علمی در کشور.
	صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی (۳)	صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی (۳)	عقب‌نشینی نکردن از ارزش‌های انقلابی و ملی- تنها انقلابی که توانسته از کرامت و شعارهای صیانت نماید- بهره‌گیری از نگاه انقلابی.
		نترسیدن و ایستادگی در مقابل دشمنان (۳)	ضربت متقابل و محکم- برجسته‌تر شدن ایستادگی در برابر قلدران و زورگویان- درنظر داشتن عزت کشور و ملت در همه حال.
		عمل به اخلاق و معنویت (۳)	عمل به اخلاق و معنویت- شرایط مساعد برای دین و اخلاق- مصیبت را با شکر همراه کردند.
	استفاده از عمل جهادی و روحیه‌ی انقلابی (۱۰)	استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی (۱۰)	روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی- حراست از انقلاب با کارآزمودگی و پُرانگیزی- افزایش چشمگیر خدمت‌رسانی در موضوعات اجتماعی- طی نمودن فاصله‌ها- روحیه انقلابی- جهادهای بزرگ- جهت‌گیری‌های انقلابی و

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
			جهادی- شجاعت و حکمت مدیران جهادی - دامنهی عمل جهانی و منطقه‌ای - عبور از گردنه‌های دشوار.
پیامها (۴۸)	دستاوردهای علمی در زمینه‌های مختلف (۸)	دستاوردهای علمی مختلف (۵)	دستاوردهای علمی- رکوردهای بزرگ با وجود جریان‌های دشمن‌ساز- دستاوردهای دانش و فناوری با وجود تحریم‌های مالی و علمی- ادراک پدیده‌ها و موقعیت‌های نو- هزاران شرکت دانش‌بنیان.
		پیشرفت‌های شگفت‌آور (۳)	افتخارات درخشان- پیشرفت‌های شگفت‌آور- پیشرفت باوجود مشکلات طاقت‌فرسا.
	آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) و تمدن نوین اسلامی و (۱۸)	عدالت نسبی در جمهوری اسلامی (۷)	موفقیت جمهوری اسلامی در جابه‌جایی خدمت و ثروت از مرکز به همه‌جای کشور- عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور- عدالت نسبی در جمهوری اسلامی- عدالت کامل، در حکومت حضرت ولی‌عصر (ارواح‌نفاذ)- گام‌های بلندی جمهوری اسلامی در راه عدالت- تشریح کارهای انجام‌شده در خصوص استقرار عدالت- خنثی کردن برنامه‌های دشمنان در مورد پنهان‌سازی عدالت.
		ترکیب جمهوریّت و اسلامیت (۵)	مردم‌سالاری - ترکیب جمهوریّت و اسلامیت در انقلاب- تبدیل جهان دوقطبی به سه‌قطبی توسط انقلاب- تمدن‌سازی- جامعه‌پردازی.
		استقلال و آزادی (۴)	استقلال و آزادی از جمله‌ی ارزش‌های اسلامی‌اند- استقلال و آزادی عطیه‌ی الهی- سربلندی ایران و ایرانی- آزادی اجتماعی- تمامیت ارضی.
		دستیابی به آرمان‌های انقلاب (۲)	تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) به‌عنوان آرمان‌های انقلاب- کمتر انقلابی توانسته آرمان‌های انقلابی را حفظ نماید.
	قدرتمندی و	ایران به‌عنوان الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی (۳)	ساختن ایران به‌عنوان الگوی نظام پیشرفته‌ی اسلامی - تحرک جدید نهضت بیداری اسلامی- گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان.

محور	شناسه‌های انتخابی	شناسه‌های محوری	شناسه‌های باز
	عزت نظام جمهوری اسلامی ایران (۲۲)	عزت و پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۸)	نگرش دنیا با تکریم و احترام نسبت به جوانان ایرانی - پیشرفت سریع به واسطه انقلاب - بیشتر بودن رویش‌های انقلاب نسبت به ریزش‌ها - عزت و پیشرفت در لوای مدیریت جهادی - عظمت پیشرفت‌های انقلاب در مقایسه با انقلاب‌های فرانسه، شوروی و هند - تداوم پیشروی انقلاب - بینمناکی دشمن - عزت جمهوری اسلامی.
		قوی‌تر شدن جمهوری اسلامی ایران (۳)	قوی‌تر شدن جمهوری اسلامی نسبت به قبل - انقلاب اسلامی، قدرتمند اما مهربان و باگذشت و مظلوم - ثبات، امنیت کشور و پیروزی.
		جلوگیری از سلطه‌ی قلدان جهانی و دفاع از حزب‌الله (۸)	بیدار شدن فرعون‌های زمانه با زلزله‌ی انقلاب - جلوگیری از سلطه‌ی دوباره‌ی قلدان جهانی - حضور ایران در مرزهای صهیونیستی - برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از منطقه‌ی غرب آسیا، حمایت از مجاهدان فلسطینی، دفاع از حزب‌الله و مقاومت در سراسر منطقه است - پایان دادن انقلاب به انحطاط تاریخی - شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا - زمین‌گیر شدن همکاران خائن آمریکا در منطقه - اعتراف ناتوانی قدرت‌های انحصارگر در برابر انقلاب.
	رشد و پیشرفت‌های مادی و معنوی (۷)	افزایش دین‌داری (۳)	افزایش دین‌داری با وجود تبلیغات پرحجم دشمنان - رونقی بی‌سابقه مساجد - عدم فاصله از ارزش‌های دینی.
		حل مشکلات اقتصادی (۲)	حل مشکلات اقتصاد با استفاده از جوانان دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی - طهارت اقتصادی شرط مشروعیت.
		جهش‌های مادی و معنوی (۲)	ایجاد جهش‌های مادی و معنوی توسط جوانان انقلابی - مطرح کردن دین و دنیا در کنار هم.

توضیح: عوامل مداخله‌گر (۶۰)؛ یعنی عوامل مداخله‌گر دارای ۶۰ شناسه باز هستند. تعداد کل کدهای باز: ۳۳۰، تعداد کل زیر مؤلفه‌ها: ۷۸، تعداد کل مؤلفه‌های اصلی: ۴۵.

همان‌طور که در جدول ۲، نتایج حاصل از شناسه‌گذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (شناسه‌های باز، محوری و انتخابی) مربوط به شناسایی مهم‌ترین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر امام خمینه‌ای (دامت برکاته) در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مشخص شده است، در کل یافته‌ها حاکی از تعداد ۳۳۰ شناسه باز، ۷۸ زیر مؤلفه و تعداد ۴۵ مؤلفه در قالب شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها ارائه شده‌اند؛ همچنین در شکل ۱ نیز به‌صورت مدل مفهومی با بهره‌گیری از نرم‌افزار مکس کیودا نمایش داده شده است.

شکل ۱: الگوی مفهومی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی مبتنی بر متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

۵. مقایسه تطبیقی پژوهش حاضر با تحقیقات انجام‌شده در این رابطه

در ادامه با توجه به سه جنبه مهم پژوهش از جمله؛ هدف پژوهش، روش پژوهش و نتایج به‌دست‌آمده، اقدام به مقایسه تطبیقی پژوهش حاضر با تحقیقات انجام‌شده در این رابطه می‌پردازیم. هدف این پژوهش، شناسایی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر بیانیه گام

دوم انقلاب اسلامی بود. روش پژوهش نیز روش داده‌بنیاد بود و نتایج نیز در قالب عوامل علی (شامل مؤلفه‌های؛ روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی، احساس مسئولیت دینی و ایمانی، دغدغه استقلال ملی و مقابله با تهاجم دشمنان، دغدغه مجاهدت و دفاع از مظلومان جهان، روحیه عدالت‌خواهی و دغدغه رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی)، زمینه‌ای (شامل مؤلفه‌های؛ لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی، هدایتگری ولایت‌فقیه، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندان و پرتلاش، لزوم رشد اقتصادی و علمی و لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان)، مداخله‌گر (شامل مؤلفه‌های؛ وجود انسان‌های باایمان و جهادگر، بصیرت سیاسی و اراده‌ی ملی، جهاد علمی، شعور معنوی و اخلاقی جامعه و تهاجم دشمنان انقلاب و ایران)، راهبردها (شامل مؤلفه‌های؛ جهاد علمی و اقتصادی، استفاده از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی، انقلابی و جوان، آینده‌نگری و دوری از ناامیدی و ترس، صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی و عمل به اخلاق و استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی) و پیامدها (شامل مؤلفه‌های؛ آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) و تملک نوین اسلامی، پیشرفت‌های علمی در عرصه‌های گوناگون، قدرتمندی و عزت نظام جمهوری اسلامی ایران و رشد و پیشرفت‌های مادی و معنوی) حاصل شده‌اند. خلاصه مقایسه تطبیقی به شرح جدول ذیل ارائه شده است.

جدول ۳: بررسی تطبیقی پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های انجام شده در موضوع تحقیق

محققان	عنوان پژوهش	وجوه اشتراک با پژوهش حاضر	وجوه افتراق با پژوهش حاضر
بوالحسنی و همکاران (۱۴۰۱)	معماری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا	۱. با استفاده از روش تحقیق داده‌بنیاد شرایط، راه‌کارها و پیامدهای معماری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران شناسایی شدند. ۲. تعدادی از یافته‌ها از جمله؛ توجه به آمادگی معنوی، توجه به نیروهای انسانی، دشمن‌شناسی، نگاه بلندمدت و توجه به آینده، داشتن بینش نسبت به تهدیدات.	۱. از نظر هدف؛ معماری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران.
محمدی و همکاران (۱۳۹۴)	طراحی و تبیین الگوی توسعه منابع انسانی که در یکی از	۱. تعدادی از یافته‌ها از جمله؛ نظام جذب و به‌کارگیری، نظام تربیت و پرورش، انگیزه‌های فردی و ویژگی‌های شخصیتی	۱. از نظر هدف؛ ارایه‌ی الگوی توسعه‌ی منابع انسانی ۲. نتایج؛ عوامل سازمانی، عوامل فردی، و عوامل زمینه‌ای

سازمان‌های تابعه نیروهای مسلح			
شاه- محمدی و بی‌آزار (۱۴۰۲)	شناسایی مؤلفه‌های نظام سرمایه انسانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱. هدف شناسایی مؤلفه‌های نظام سرمایه انسانی ارتش جمهوری اسلامی ایران. ۲. از میان ۵ مؤلفه شناسایی شده، تا حدودی مؤلفه‌های «ویژگی‌های فردی»، «اقدامات توسعه سرمایه انسانی» و «نتایج توسعه سرمایه انسانی» شبیه مؤلفه‌های پژوهش حاضر هستند.	۱. از نظر روش؛ استفاده از پرسشنامه دلفی فازی ۲. تفاوت در مؤلفه‌های «ویژگی‌های حرفه‌ای» و «توانمندسازهای سازمانی».
صادق و همکاران (۱۳۹۸)	ارائه مدل مفهومی بهره- وری سرمایه انسانی در نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران با استفاده از روش داده‌بنیاد	۱. از نظر روش تحقیق؛ استفاده از روش داده‌بنیاد و نرم‌افزار مکس کیو دی ای ۲۰. شرایط علی و راهبردهای این پژوهش به دلیل تأکید بر جذب و نگهداری سرمایه‌های انسانی و استعدادها، شبیه به مؤلفه راهبردهای تحقیق حاضر هستند.	۱. از نظر هدف؛ تأکید بر بهره‌وری سرمایه‌های انسانی. ۲. عوامل مداخله‌گر، زمینه و پیامدها، به دلیل تمرکز بر بهره‌وری با پژوهش حاضر متفاوت هستند.
نجفی و همکاران (۱۳۹۹)	تبیین مهم‌ترین نیروهای پیشران تأثیرگذار بر قدرت دفاعی ایران در افق زمانی ۱۴۱۰	۱. از نظر هدف؛ شناسایی مهم‌ترین نیروهای پیشران نظامی کلیدی تأثیرگذار بر قدرت دفاعی ایران. ۲. تعداد ۲ نیروی پیشران این تحقیق از جمله؛ کیفیت طرح‌های نظامی و توسعه صنایع موشکی، تا حدودی هم‌راستا با مؤلفه‌های پیشرفت در عرصه‌های گوناگون و جهاد علمی در تحقیق حاضر هستند.	۱. از نظر روش پژوهش؛ آینده‌پژوهی و استفاده از نرم‌افزار میک مک. ۲. معرفی پنج نیروی پیشران کلیدی از جمله؛ ایجاد فرماندهی مشترک منطقه‌ای، وضعیت معیشتی و کیفیت و سطح زندگی خانواده کارکنان نظامی، کیفیت طرح‌های نظامی، توسعه صنایع موشکی و حضور گسترده نظامی غرب و آمریکا در منطقه.
عبدی و همکاران (۱۴۰۰)	ارائه مدل مدیریت سرمایه‌های انسانی دفاعی	از نظر روش تحقیق؛ استفاده از روش داده‌بنیاد. ۲. تعدادی زیادی از ابعاد این تحقیق از جمله؛ عزم راسخ مدیریتی، دشمن‌شناسی، آینده‌نگری، استعانت	۱. از نظر هدف؛ ارائه مدل مدیریت سرمایه‌های انسانی دفاعی با رویکرد

جهادی.۲. تفاوت تعدادی از ابعاد به‌دست‌آمده از جمله؛ اولویت‌بندی اهداف و برنامه‌ها، مدیریت مشارکتی، حفظ و گسترش وحدت، گفتمان سازی.	هم‌زمان از دو نیروی علم و ایمان، خودباوری و اعتمادبه‌نفس و اعتماد به کمک الهی، باور به اقتدار درون‌زا، بصیرت، تحرک جهادی و رعایت اصول مدیریت جهادی، مدیریت و سازمان‌دهی بسیجی؛ شبیه مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از تحقیق حاضر هستند.	با رویکرد جهادی در پرتو بیانات مقام معظم فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی)	
--	--	---	--

۶. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

هدف پژوهش حاضر، شناسایی مهم‌ترین پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بود که جهت رسیدن به این هدف، متن کامل بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با نگاهی موشکافانه موردبررسی و تحلیل قرار گرفت. بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از فرایند شناسه‌گذاری متن بیانیه گام دوم انقلاب با استفاده از رویکرد داده‌بنیاد: عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی شناسایی شدند. مهم‌ترین شرایط علی پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی شده‌اند شامل: مؤلفه‌های روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی، احساس مسئولیت دینی و ایمانی، دغدغه استقلال ملی و مقابله با تهاجم دشمنان، دغدغه مجاهدت و دفاع از مظلومان جهان، روحیه عدالت‌خواهی و دغدغه رسیدن به آرمان‌های انقلاب اسلامی بودند. در مقایسه تطبیقی بین مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از تحقیق حاضر با مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از دیگر تحقیقات در خصوص پیشران‌های مؤثر بر منابع انسانی و سرمایه‌های انسانی / دفاعی و غیرنظامی / دفاعی می‌توان موارد زیر را موردتوجه قرار داد؛ مؤلفه‌های علی شناسایی شده در پژوهش حاضر تا حدود زیادی متناسب با یافته‌های تحقیق عسگرنژاد نوری و میر موسوی (۱۴۰۰) که شاخص‌های کلیدی مدیریت منابع انسانی مؤثر بر بهبود عملکرد کارکنان را شناسایی کردند در مؤلفه‌های عدالت سازمانی و استقلال کاری، همگرا هستند. همچنین، در خصوص سرمایه‌های انسانی دفاعی؛ عبدی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به مؤلفه‌هایی همچون دشمن‌شناسی، استعانت هم‌زمان از دو نیروی علم و ایمان، تحرک جهادی و رعایت اصول مدیریت جهادی دست یافتند متناسب است. مینایی و همکاران (۱۳۹۵) نیز به مؤلفه تهدید متقابل و مقاومت‌گرایی در دیپلماسی دفاعی دست یافتند که متناسب با مؤلفه‌های علی این پژوهش هستند. علاوه براین،

مؤلفه‌های علی این پژوهش با مؤلفه‌های شناسایی‌شده در تحقیقات؛ پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹)، گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، حسین زاده (۱۳۹۹) و زین‌الدینی و محمدی سیاه بومی (۱۳۹۷) هم‌راستا است.

مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانات امام خامنه‌ای (دامت برکاته) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به آن‌ها دست‌یافتیم شامل مؤلفه‌های؛ لزوم مشروعیت بیشتر جمهوری اسلامی، هدایت‌گری ولایت‌فقیه، لزوم مناسبات مدیریتی خردمندانه و پرتلاش، لزوم رشد اقتصادی و علمی و لزوم استفاده از ظرفیت‌های نیروی انسانی و جوان بودند. برای مقایسه تطبیقی بین مؤلفه‌های شناسایی‌شده تحقیق حاضر با مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از تحقیقات دیگر در مورد پیشران‌های مؤثر بر منابع انسانی و سرمایه‌های انسانی نظامی/دفاعی و غیرنظامی/دفاعی، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد؛ مؤلفه‌های زمینه‌ای در پژوهش حاضر تا حدود زیادی متناسب با یافته‌های تحقیق عسگرنژاد نوری و میر موسوی (۱۴۰۰) که شاخص‌های کلیدی مدیریت منابع انسانی مؤثر بر بهبود عملکرد کارکنان را شناسایی کردند در مؤلفه‌های توانمندسازی منابع انسانی و برنامه‌های آموزش و بهسازی، متناسب هستند. همچنین، عبدی و همکاران (۱۴۰۰) نیز در پژوهشی در خصوص سرمایه‌های انسانی دفاعی به مؤلفه‌هایی همچون عزم راسخ مدیریتی، آینده‌نگری، استعانت هم‌زمان از دو نیروی علم و ایمان، دست یافتند که همگرا با مؤلفه‌های زمینه‌ای پژوهش حاضر است. علاوه بر این، مؤلفه‌های زمینه‌ای این پژوهش با مؤلفه‌های اشاره‌شده در تحقیقات؛ موسی زاده و همکاران (۱۳۹۷)، مهدی نژاد نوری و همکاران (۱۳۹۸)، شکاری و حسینی (۱۳۹۹)، آئینی و موسوی (۱۴۰۰) و حسنی نیک و مختاریان پور (۱۳۹۷) هم‌راستا است.

مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی‌شده‌اند شامل مؤلفه‌های؛ وجود انسان‌های باایمان و جهادگر، بصیرت سیاسی و اراده‌ی ملی، جهاد علمی، شعور معنوی و اخلاقی جامعه و تهاجم دشمنان انقلاب و ایران می‌باشند. در مقایسه تطبیقی بین مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از تحقیق حاضر با مؤلفه‌های شناسایی‌شده در دیگر تحقیقات در مورد پیشران‌های مؤثر بر منابع انسانی و سرمایه‌های انسانی نظامی/دفاعی و غیرنظامی/دفاعی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد؛ مؤلفه‌های مداخله‌گر شناسایی‌شده در پژوهش حاضر تا حدود زیادی با یافته‌های پژوهش عبدی و همکاران (۱۴۰۰) که به مؤلفه‌هایی همچون عزم راسخ مدیریتی، رعایت اصول مدیریت جهادی، حفظ و گسترش وحدت، دشمن‌شناسی، استعانت هم‌زمان از دو نیروی علم و ایمان، دست یافتند، مشابه است. مینایی و همکاران (۱۳۹۵)

نیز به مؤلفه‌های همگرایی و امنیت اجتماعی در دیپلماسی دفاعی و تهدید متقابل و مقاومت گرایی در دیپلماسی دفاعی دست یافتند که متناسب با مؤلفه‌های مداخله‌گر این پژوهش هستند. علاوه بر این، مؤلفه‌های مداخله‌گر این پژوهش با مؤلفه‌های شناسایی شده در تحقیقات؛ گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، زین‌الدینی و محمدی سیاه بومی (۱۳۹۷) و حسین زاده (۱۳۹۹) هم‌راستا است. مهم‌ترین راهبردهای سرمایه‌های انسانی دفاعی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که در تحقیق حاضر استخراج گردیده‌اند شامل مؤلفه‌های؛ جهاد علمی و اقتصادی، استفاده از ظرفیت‌های مادی و سرمایه‌های انسانی، انقلابی و جوان، آینده‌نگری و دوری از ناامیدی و ترس، صیانت از ارزش‌های انقلابی و ملی و عمل به اخلاق و استفاده از روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی بودند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های مستخرج از تحقیقات؛ گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، مهدی نژاد نوری و همکاران (۱۳۹۸)، پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹) و حسین زاده (۱۳۹۹) هم‌راستا است و راهبردهای حاصل از تحقیق حاضر را پوشش می‌دهند. نهایتاً، مهم‌ترین پیامدهای سرمایه‌های انسانی دفاعی در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شامل مؤلفه‌های؛ آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذه) و تمدن نوین اسلامی، پیشرفت‌های علمی در عرصه‌های گوناگون، قدرتمندی و عزت نظام جمهوری اسلامی ایران و رشد و پیشرفت‌های مادی و معنوی بودند. این مؤلفه‌ها با مؤلفه‌های مستخرج از تحقیقات؛ جلیلیان (۱۳۹۹)، مهدی نژاد نوری و همکاران (۱۳۹۸)، موسی زاده و همکاران (۱۳۹۷) و گودرزی و همکاران (۱۳۹۹) هم‌راستا است.

در ادامه با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای کاربردی ارائه می‌شود:

➤ با توجه به مشخص شدن عوامل پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی مستخرج از متن بیانیه گام دوم انقلاب، به فرماندهان ارشد در سازمان‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد می‌شود؛ مؤلفه‌های مذکور را به‌عنوان شاخص‌های شناسایی، انتخاب و گزینش منابع انسانی متقاضی استخدام در نیروهای مسلح جهت استخدام قرار گیرند؛ به این دلیل که این شاخص‌ها و مؤلفه‌های شناسایی شده چکیده بیانات امام خامنه‌ای (دامت برکاته) و احصا شده از زاویه پیشران‌های سرمایه‌های انسانی دفاعی هستند.

➤ پیشنهاد می‌شود مؤلفه‌های شناسایی شده در مراکز گزینش و استخدام متقاضیان دانشگاه‌های افسری و حتی متقاضیان درجه‌داری و کارمندی، به‌عنوان شاخص‌های بررسی و آزمون

مصاحبه‌های استخدامی مورد تأکید و استفاده عملی قرار گیرند. به دلیل چشم‌انداز آینده‌نگر بیانیه گام دوم و همچنین استخراج مؤلفه‌های پژوهش حاضر از این بیانیه راهبردی، بنابراین اهتمام عملی به این شاخص‌ها اثربخشی خود را در میان‌مدت و بلندمدت خود را نشان خواهد داد.

➤ پیشنهاد می‌شود مؤلفه‌های شناسایی‌شده، در مراکز تربیت و آموزش کارکنان، پادگان‌های آموزشی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران خصوصاً در دانشگاه‌های افسری و مراکز آموزش درجه‌داری نیز مورد استفاده و تأکید فرماندهان و اساتید در جهت پرورش درجه‌داران و دانشجویان قرار گیرند. به دلیل اهمیت و تأکید امام خامنه‌ای (دامت برکاته) بر این بیانیه، حرکت در این مسیر و اولویت آموزش قرار گرفتن مؤلفه‌های شناسایی‌شده می‌تواند در تربیت و پرورش سرمایه‌های انسانی دفاعی و جوان که آینده ملی، امنیتی و انقلاب اسلامی در گرو آن‌ها است بسیار مهم و مؤثر باشد.

➤ پیشروان‌ها/ شاخص‌های شناسایی‌شده از این قابلیت برخوردارند که به‌عنوان شاخص‌های شناسایی و انتخاب کارکنان ارزشی نیروهای مسلح جهت شرکت و ادامه آموزش در دوره‌های دافوس و دعا مورد تأکید قرار گیرند.

➤ مهم‌ترین پیامدهای سرمایه‌های انسانی دفاعی که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شناسایی شدند شامل مؤلفه‌های؛ پیشرفت‌های علمی در زمینه‌های مختلف، آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذه) و تمدن نوین اسلامی، قدرتمندی و عزت نظام جمهوری اسلامی ایران و رشد و پیشرفت‌های مادی و معنوی بودند؛ بنابراین، به‌منظور رسیدن به پیامدهای مذکور که برای خود کارکنان (سرمایه‌های انسانی)، سازمان‌های نیروهای مسلح و حال و آینده کشور بسیار ارزشمند هستند؛ پیشنهاد می‌شود مسئولین ارشد در سطوح مختلف سلسله‌مراتب سازمان نیروهای مسلح با بازنگری در سرمایه‌های انسانی، پیشرفت‌های علمی در عرصه‌های گوناگون دفاعی را به‌عنوان اولین پیامد این پژوهش مورد طرح‌ریزی و دغدغه خود قرار دهند. چراکه دستیابی به این پیامد خود موجب سایر دستاوردهای دیگر مانند زمینه‌سازی تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ولایت عظمی (ارواح‌نفاذه)، قدرتمندی و عزت نظام جمهوری اسلامی ایران و پیشرفت-های مادی و معنوی می‌شود.

فهرست منابع

- آئینی، محمدامین و موسوی، سید نجم الدین (۱۴۰۰). ارائه مدل مفهومی مدیریت جهادی؛ مبتنی بر متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. *مدیریت سرمایه انسانی دفاعی*. ۱ (۲). ۱۲۴-۹۱.
- اسکندری، مجتبی؛ سلطانی، محمدرضا؛ حبیبی، حسین (۱۴۰۰). طراحی الگوی توانمندسازی کارکنان با رویکرد معنوی، *مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی*، ۵ (۱۷)، ۲۰۳-۲۲۶.
- بوالحسنی، خسرو؛ کریمی، احمد؛ خلیلی پور، سید علی؛ کاظمی، مهدی (۱۴۰۱). معماری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا. *فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک*، سال بیستم، شماره ۸۷، ۱۰۴-۸۱.
- پهلوان شریف، محمدامین و کاظمی، محمدحسین (۱۳۹۹). تبیین الگوی شایستگی مدیران جهادی تمدن ساز (مورد مطالعه: شهید قاسم سلیمانی). *مجله مدیریت اسلامی*، شماره ۱۱۳، زمستان ۱۳۹۹. ۱۴۱-۱۶۸.
- حسین زاده، محمد صالح (۱۳۹۹). اصول و مبانی و مؤلفه‌های مدیریت جهادی مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی، دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی: مکتب شهید سلیمانی؛ *الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز*، تهران.
- حسینی نیک، محمدعلی و مختاریان پور، مجید (۱۳۹۷). عقلانیت مدیریت جهادی، *فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی*، سال ۲۶، شماره ۴، ۷۹-۱۰۶.
- حسین نژاد، حمید (۱۳۹۴). مدیریت سرمایه انسانی در صنعت نفت، *ماهنامه علمی-ترویجی اکتشاف و تولید نفت و گاز*، شماره ۱۲۱، صص ۲۴-۱۶.
- رجب پور، مجید و افشار کاظمی، محمدعلی و طلوعی اشلقی، عباس و مرادیان، محسن (۱۴۰۱). ارتقاء بهره‌وری اساتید دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر رضایت‌مندی از خدمات دریافتی. *فصلنامه علوم و فنون نظامی*، دوره ۱۸، شماره ۵۹.
- زین‌الدینی، مجید و محمدی سیاه بومی، حمیدرضا (۱۳۹۷). ارائه الگوی مطلوب مدیریت جهادی در انقلاب اسلامی (مورد کاوی رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی). *فصلنامه علمی-پژوهشی «پژوهشنامه انقلاب اسلامی»*. سال هشتم: شمار ۲۸، ۲۳-۴۹.
- شاه‌محمدی، محمد، بی‌آزار، احمد (۱۴۰۲). شناسایی مؤلفه‌های نظام سرمایه انسانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه مدیریت نظامی*، سال ۲۳، شماره ۱، ۱۴۸-۱۲۱.

- محمدی، ابوالفضل؛ فرهی، علی؛ سلطانی، محمدرضا؛ تاروردی پور، خدایار (۱۳۹۴). طراحی و تبیین الگوی توسعه منابع انسانی که در یکی از سازمان‌های تابعه نیروهای مسلح. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی*، سال هفتم، شماره یک، ۲۱۲-۱۸۷.
- میرین بابازادگان، سید مهدی (۱۳۹۸). تدوین الگو راهبردی توانمندسازی نیروی انسانی با رویکرد معادلات ساختاری (مطالعه موردی: سازمان گردشگری استان تهران). *مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی*. ۳ (۱۱)، ۳۹۶-۴۱۸.
- مینایی، حسین؛ حاجیانی، ابراهیم؛ دهقان، حسین و جعفرزاده پور، فروزنده (۱۳۹۵). تعیین پیشران‌های اصلی دیپلماسی دفاعی ج.ا.ایران در سطوح منطقه‌ای و بین‌الملل. *آینده‌پژوهی دفاعی*، ۱ (۱)، ۷-۲۶.
- موسی زاده، زهره و مریم عدلی (۱۳۸۸). معیارهای انتخاب و انتصاب مدیران با رویکرد شایسته‌گزینی در نهج‌البلاغه. *اندیشه مدیریت*، سال سوم، ش ۱: ۱۳۲-۱۰۳.
- نامدار جویمی، احسان؛ روشن، سید علیقلی؛ یعقوبی، نورمحمد و اورعی یزدانی، بدرالدین (۱۴۰۰). پیشران‌های توسعه التزام سرمایه انسانی در سازمان‌های دولتی بر گرفته از قرآن و عترت با کاربری عقل و اجماع بر اساس تحلیل مضمون. *چشم‌انداز مدیریت دولتی*، ۱۲ (۴)، ۹۰-۱۰۳.
- نجفی، سجاد؛ یزدان پناه درو، کیومرث؛ پیشگاهی فرد، زهرا و بدیعی ازندهی، مرجان (۱۳۹۹). تبیین مهم‌ترین نیروهای پیشران تأثیرگذار بر قدرت دفاعی ایران در افق زمانی ۱۴۱۰. *آینده‌پژوهی دفاعی*، ۵ (۱۶)، ۶۳-۸۷.
- نهادی، هادی؛ پورصادق، ناصر؛ حمیدی، ناصر؛ محرابی، جواد (۱۳۹۹). مقاله پژوهشی: طراحی الگوی ایجاد سرمایه انسانی در سازمان‌های دفاعی. *راهبرد دفاعی*. ۱۸ (۲)، ۹۹-۱۳۲.

References

- Becker, G. S. (2002). The age of human capital. *Education in the Twenty- First Century*. Retrieved from the World Wide Web <http://economics.dlut.edu.cn/uploadfiles/20081106200614853.pdf> accessed 11 August 2010.
- Chiu, C., Gnall, K., Pless Kaiser, A., Taft, C. T., Franz, M. R., Lee, L. O., & Vasterling, J. J. (2022). Neurocognitive performance predicts future partner violence among U.S. Iraq- and Afghanistan-deployed army soldiers and veterans. *Psychology of Violence*, 12(3), 160–169.
- Diaz-Fernandez, M., Pasamar-Reyes, S. Valle-Cabrer, R. (2017). Human capital and human resource management to achieve ambidextrous learning: A structural perspective, *Business Research Quarterly*, 20, 63-77.
- Mashavira, N. Chipunza, C. & Dzansi, D.Y. (2019). Managerial interpersonal competencies and the performance of family- and non-family-owned small and medium-sized enterprises in Zimbabwe and South Africa. *SA Journal of Human Resource Management/SA Tydskrif vir Menslikehulpbronbestuur*, 17(0), a1130. <https://doi.org/10.4102/sajhrm.v17i0.1130>
- Ogbaji, J. O., & Jeremiah, J. (2022). Leadership Training in the Nigerian Army: An Assessment of the Performance of Platoon Commanders. *KIU Journal of Social Sciences*, 8(1), 141-147.
- Simplice A. Asongu, Vanessa S. Tchamyou (2018). Human Capital, Knowledge Creation, Knowledge Diffusion, Institutions and Economic Incentives: South Korea versus Africa, *Journal of the Academy of Social Sciences* · March 2119 DOI:10.1080/21582041.2018.1457170.
- Veliu, Liridon. Manxhari, Mimoza. (2017). THE IMPACT OF MANAGERIAL COMPETENCIES ON BUSINESS PERFORMANCE: SME's IN KOSOVO. *Vadyba Journal of Management* 2017, №1 (30) ISSN 1648-7974.
- Yulius, Y. (2021). IMPROVING PERSONNEL PERFORMANCE AT BANDUNG STAFF AND ARMY COMMAND SCHOOL (SESKOAD). *Journal of Accounting and Finance Management*, 2(2), 60-65.
- Wright, Patrick M. (2020). Human Resource Management Review. *Human Resource Management Review journal homepage:* www.elsevier.com/locate/hrmr. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2020.100781>.

